

Policy – säkerhet för förtroendevalda

Dokumentets namn	Säkerhet för förtroendevalda	Diariernr	Ks 2019/388
Dokumenttyp	Policy		
Fastställd av	Kommunfullmäktige	Datum och paragraf	2019-04-29 § 55
Dokumentansvarig/processägare	Säkerhetssamordnare	Giltighetstid	2019-05-09 tills vidare
Reviderat datum (beslut)			
Övrig info			

Inledning

Syftet med denna policy är att ge stöd i säkerhetsfrågor till förtroendevalda i Härjedalens kommun. Att ta del av innehållet bidrar till att öka säkerhetsmedvetandet hos den enskilde, vilket i sin tur möjliggör aktiva och medvetna val som bidrar till att värna den personliga säkerheten. Som politiker och offentlig person behöver man idag tänka på säkerhet ur flera perspektiv.

Organisation

Det finns flera olika funktioner i samhället som kan vara till stöd i frågor som rör personlig säkerhet. Beroende på behov kan stöd fås såväl förebyggande som efter en inträffad händelse. Beroende på om en händelse är kort eller varar över tid kan stöd även fås under en pågående händelse.

Kommunen

Inom kommunen har de olika förvaltningarna ett uppdrag och ansvar kring säkerhet och säkerhetsrelaterade frågor. Säkerhetssamordnaren har en samordnande funktion och kan vara en lämplig initial kontaktpunkt inom kommunen. Kommunens tjänstemannaorganisation kan fungera som ett bollplank i hanteringen av en händelse och vid diskussioner kring förebyggande åtgärder.

Polisen

Polisen arbetar med att förebygga och utreda brott, de har också ett ansvar för personsäkerhet. Polisen kan sätta in olika skyddsåtgärder om en hotbild konstateras. Inom polisen är det i första hand den lokala brottsoffer- och personssäkerhetsverksamheten (Bops) som ägnar sig åt personsäkerhet.

Partiorganisationer

De olika partiorganisationerna har olika erfarenhet av att hantera säkerhetsrelaterade frågor. Möjligheten till stöd bör undersökas genom kontakt med det egna partiet.

Hot och våld

Hur en situation uppfattas kan skilja sig från person till person. Om en situation eller händelse uppfattas som hotfull är det alltid bra att prata med någon annan om det inträffade. Det man själv upplever som hotfullt är dock inte alltid ett brott i lagens mening. Man har alltid rätt att göra en polisanmälan men en förundersökningsledare kommer att göra en bedömning av om ett brott har begåtts och om det finns förutsättningar för att utreda brottet. Även om en händelse är att betrakta som brott är det inte säkert att någon kan ställas till svars för det inträffade och bli dömd i domstol.

Hot kan riktas inte bara mot en enskild person utan även mot en grupp av personer eller mot närstående till en person.

När man i samband med en händelse söker stöd hos en funktion i samhället, är det bra att berätta att man har ett förtroendeuppdrag och om man gör en koppling mellan uppdraget och det inträffade.

Förebyggande åtgärder

Ofta finns det ett antal olika åtgärder man kan vidta för att öka sin säkerhet och förebygga hotfulla och våldsamma situationer. En del åtgärder är enkla och kräver endast en ökad medvetenhet medan andra åtgärder kräver mer resurser. Ökad medvetenhet kan uppnås med enkla medel; genom att prata med sina kolleger och dela tankar och erfarenheter.

Varje förtroendevald bör påtala risker som uppmärksammas och förmedla dessa till sitt parti.

Du som person

Genom att vara medveten om hur och var du exponerar dina personliga uppgifter kan du minska risken att utsättas för hot och våld. Välj med omsorg vilka plattformar du exponerar dig på och gör medvetna val kring vilken information du delar med dig av via internet. Räkna med att den information som du en gång har lagt ut på internet alltid finns kvar.

Hur du uttrycker dig i den offentliga debatten kan påverka hur andra ser på dig och dina politiska motståndare. Genom ditt agerande kan du bidra till att hålla det offentliga samtalet på en bra nivå.

Det finns information om personlig säkerhet som är framtaget av exempelvis Polismyndigheten och Säkerhetspolisen. Se läsförslag i bilaga 1.

Riskinventering och bedömning

Riskinventering görs för att identifiera var och när risker kan uppstå och vem eller vilka som kan drabbas.

Att inventera risker kan göras enskilt eller i grupp:

1. Vilka aktiviteter är viktiga att analysera? Exempelvis kan det handla om ett känsligt beslut eller ett uttalande i en fråga som skapar mycket engagemang
2. Behövs mer information och var kan den hittas? Finns det någon som du bör rådgöra med (exempelvis säkerhetssamordnaren i kommunen)?
3. Vilka åtgärder kan du vidta för att minska risken?
4. Vilka tider och platser är risken störst att bli utsatt för ett påhopp eller angrepp? Finns det möjlighet att få hjälp på platsen, att larma och att sätta sig i säkerhet?
5. Tänk på att en situation även kan utlösas av händelser bakåt i tiden.

Det som framkommer vid en riskinventering bör delges de parter som kan bidra till att minska riskerna. Exempel på sådana parter kan vara det egna partiet, kommunen genom säkerhetssamordnaren och Polismyndigheten. Att medvetandegöra risker ger en mental förberedelse och gör det lättare att undvika dem.

Möten

I rollen som förtroendevald förekommer möten i olika beslutande församlingar. Ett antal av dessa möten sker i lokaler med visst tillträdes- och/eller skalskydd medan andra möten är helt offentliga.

Förebyggande arbete inför möten

Fullmäktiges sammanträden är offentliga. Möjligheten till säkerhetskontroll regleras enligt lagen (SFS 2010:294) om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och landsting. Innan beslut om säkerhetskontroll ska samråd ske med Polismyndigheten.

Ordföranden ska alltid informera kommunens säkerhetssamordnare (eller kanslichef om säkerhetssamordnaren inte är i tjänst) om det inför ett möte framkommit säkerhetsrelaterad information. Var och en som får kännedom om säkerhetsrelaterad information har en skyldighet att agera utifrån sitt eget bästa omdöme. Informationen kan till exempel lämnas till kommunens säkerhetssamordnare. Säkerhetssamordnaren ska vidarebefordra sådan information till ordföranden. Finns det information som rör säkerheten vid ett möte, direkt eller indirekt, ska ordföranden i samråd med säkerhetssamordnaren besluta om åtgärder för att höja säkerheten.

Polisen kan utgöra ett bollplank kring säkerhet och bedömningar.

Ordning under möten

Ordföranden leder mötet och ansvarar för ordningen. Ordföranden får visa ut den som uppträder störande och som inte lugnar ner sig efter tillsägelse. Ordföranden får upplösa sammanträdet om det råder sådan oordning som inte kan åtgärdas.

Om en akut händelse uppstår:

- Det är allas ansvar att vid pågående brott eller överhängande hot om våld mot annan ringa larmnumret – 112

Utbildning

Vid början av nya mandatperioder ska introduktionsutbildning genomföras för samtliga förtroendevalda. Utbildningen bör utgå från detta dokument och innehålla en genomgång av rutiner.

Önskemål om ytterligare utbildning inom området kanaliseras via fullmäktiges ordförande som sedan diskuterar möjligheter tillsammans med säkerhetssamordnaren.

Lokaler

De lokaler som används vid möten för förtroendevalda kan skifta. Många gånger används lokaler återkommande. Möteslokalerna och deras förutsättningar bör diskuteras mellan ordföranden och säkerhetssamordnaren. De lokaler som ofta används för möten bör gås igenom fysiskt i syfte att upprätta planer för säkerheten.

Inför varje möte bör de aktuella lokalerna gås igenom fysiskt av ordföranden och sekreteraren med fokus på brandsäkerhet och utrymningsvägar. Möjligheten att låsa in sig i annat utrymme bör också beaktas.

Åtgärder vid hot och våld

Varje situation där hot och våld förekommer är en unik händelse. Samtidigt finns det vissa generella råd som kan vara lämpliga att följa. Generella råd ger en trygghet i hanteringen men

bör alltid kompletteras med en lyhördhet för den aktuella situationen och den eller de som utsatts.

Hot

Hot kan framföras till en person på många sätt. Det kan vara verbala hot vid ett fysiskt möte, hot som framförs per telefon eller hot via meddelanden på telefon eller sociala medier. Om man utsätts för vad man upplever vara ett hot ska man kontakta polisen.

Hot som inkommer via meddelanden ska sparas. En naturlig reaktion kan vara att radera ett hotfullt meddelande men för att kunna utreda ett brott behövs bevis. I samband med att man kontaktar polisen ska man uppge att man sparat information i form av meddelanden. Man bör också uppge att man är förtroendevald och om man kopplar samman förtroendeuppdraget med hotet.

Om hot inkommer via telefonsamtal så lyssna uppmärksamt och avbryt inte den som ringer. Notera, gärna på papper, sådant som:

- Tid
- Bakgrundsljud
- Kön
- Ålder
- Dialekt
- Övriga detaljer

På så sätt finns större möjlighet att identifiera den som ringer. Det finns också möjlighet att på egen hand begära ut listor på inkommande samtal via din teleoperatör.

Om man mottar ett hot bör man kontakta sitt parti, säkerhetssamordnaren och polisen. Tillsammans med den drabbade kan åtgärder och en väg framåt diskuteras.

Våld

Vid pågående brott eller överhängande hot om våld mot dig själv eller annan – ring 112

Om en hotfull situation uppstår eller riskerar att eskalera:

1. Försök att uppträda lugnt och samlat
2. Ställ dig upp, öka dina möjligheter att förflytta dig
3. Rör dig i riktning mot andra personer som du uppfattar som neutrala.
4. Försök att göra andra personer uppmärksamma på vad som händer.
5. Gå inte in i en argumentation, försök att vara saklig.

Genom att försöka att behålla sitt lugn ökar man möjligheten att anpassa sitt sätt att handla efter situationen. Vid ett samtal med en person kan man försöka få denne att bryta sitt handlingsmönster genom att föreslå ett alternativ till hur denne agerar.

Det finns situationer där man kanske måste ropa på hjälp, springa från platsen, låsa in sig eller försvara sig. I Sverige råder nödvärnsrätt. Detta innebär att var och en har rätt att försvara sig själv och sin egendom. I detta försvar har man rätt att använda det våld som inte är uppenbart oförsvarligt. En person som hjälper den som angrips har samma rätt.

Rätten till nödvärn gäller mot:

- Påbörjat eller överhängande brottsligt angrepp på person eller egendom.
- Den som med våld eller hot om våld eller på annat sätt hindrar att egendom återtas på bar gärning.
- Den som olovligen trängt in i eller försöker tränga in i rum, hus, gård eller fartyg, eller den som vägrar lämna en bostad efter tillsägelse.

Åtgärder efter en händelse

Åtgärder som vidtas efter en händelse syftar till att minska konsekvenserna för den drabbade men även för andra involverade som till exempel blivit vittnen till händelsen.

Dokumentation

Så snart som möjligt efter en händelse ska du dokumentera det som inträffat. Detta bör du göra för dig själv i ett rum med hjälp av papper och en penna. Skriv ner tid och plats, vad som eventuellt har sagts och övriga detaljer så noggrant som möjligt. Spara eventuella meddelanden som du tagit emot och skickat.

På en vårdcentral eller annan vårdinrättning kan du få eventuella personskador dokumenterade. Detta är viktigt vid en eventuell polisutredning och rättegång. Skador på egendom dokumenteras i text och med foto.

Polisanmälan

Det är viktigt att polisanmälan görs, det är en markering att en gräns har överskridits. En anmälan ger polisen värdefull information som kan användas för att analysera eventuellt skyddsbehov. En polisanmälan görs med fördel av den drabbade själv men kan även göras av annan person. För att få stöd i processen kan man kontakta en kollega som man har förtroende för eller säkerhetssamordnaren. Den drabbade kallas målsägande och målsägandes medverkan i den följande processen är ofta avgörande för utfallet.

Vid en polisanmälan är det viktigt att berätta att man är förtroendevald och om det är så att man kopplar samman sitt uppdrag med det inträffade. En polisanmälan kan i vissa fall åtkomstskyddas, vilket innebär restriktivitet när det gäller vem som kan ta del av den. Man kan alltid önska åtkomstskydd men det avgörs av polisen.

Information och mediehantering

En stark rekommendation är att samråda med Härjedalens kommuns kommunikatörer innan man yttrar sig i medier kring en händelse. Kommunikatörerna kan bidra med tips om hur man kommunicerar och kring mediehantering.

Krisstöd

En person som utsatts för hot eller våld kan vara i behov av olika former av stöd. Sådant stöd tillhandahålls av en rad olika aktörer i samhället. För vägledning kan den utsatte kontakta sitt parti och/eller säkerhetssamordnaren. Dessa kan även bidra vid en bedömning av det inträffade och hur händelsen kan hanteras framåt.

Stöd kan även behövas för personer som mer indirekt drabbats av en händelse. Detta bör beaktas och dessa personer bör informeras om möjligheter till stöd.

Rättegång

Det kan vara ett stöd att ha sällskap vid en rättegång. Stödet kan till exempel ges av partikamrater eller av någon annan person som den drabbade har förtroende för.

I vissa fall kan domstolen utse ett målsägandebiträde, oftast en advokat, som har till uppgift att hjälpa den drabbade och tillvarata dennes intressen. Målsägandebiträde är kostnadsfritt. Brottsofferjouren kan också ge stöd och organisationen finns representerad i hela landet.

Uppföljning

Som ett led i stödet för den utsatte ska händelsen eller händelserna följas upp. Den utsatte ska få komma till tals och berätta om sina erfarenheter. Uppföljning kan behöva ske vid flera tillfällen. Kommunstyrelsens ordförande är ansvarig för att följa upp den utsattes mående och att stämma av eventuella behov av extern hjälp.

En uppföljning av själva händelseförloppet utförs av säkerhetssamordnaren. De erfarenheter som framkommer i uppföljningen av händelsen är viktiga för att fortsatt utveckla förmågan att hantera händelser kopplade till hot och våld.

En uppföljning ska också ske med de som varit inblandade i hanteringen av en händelse, exempelvis ordföranden, kolleger och kommunala tjänstemän. Syftet är lärande; att vid nästa tillfälle kunna göra en bättre insats.

Checklista

Akutfas

Alla och envars ansvar

- Vid pågående brott eller överhängande hot om våld mot dig själv eller annan – ring 112
- Se till att den/de drabbade blir omhändertagna/får vård
- Om den utsatte godkänner det, kontakta anhöriga
- Se till att den utsatte hela tiden har sällskap

På kort sikt

Kommunstyrelsens ordförande, eller vice ordförande, i samråd med säkerhetssamordnaren ansvarar

- Stöd finns på många olika håll. Undersök möjligheter och erbjud hjälp att få stöd
- Ge möjlighet till avlastning i arbetsituationen under en tid om det behövs.
- Ha kontakt med den utsatte och stäm av hur denne mår. Första kontakt bör ske inom en vecka

På längre sikt

Kommunstyrelsens ordförande, eller vice ordförande, i samråd med säkerhetssamordnaren ansvarar

- Följ upp den utsatte över tid och gör en uppföljning i form av samtal inom 3 månader
- Ge stöd inför och vid eventuell rättegång
- Följ upp de som drabbats indirekt av händelsen och hur de mår
- Följ upp om åtgärder krävs med anledning av arbetsmiljö och/eller sjukfrånvaro
- Ta vara på erfarenheter från händelsen för att förbättra arbetet
- Se över dokument och rutiner

För den som blivit utsatt - råd

- Skriv ner vad som hänt, gör det ensam och var noggrann med detaljer
- Anmäl händelsen till ditt parti
- Gör en polisanmälan om du anser att brott har begåtts (samråd med någon om du behöver det)
- Dokumentera skador på person och/eller egendom
- Prata om det inträffade med någon du har förtroende för
- Var noga med att äta och sova på regelbundna tider. Avstå alkohol

Bilaga 1

Läsförslag

Polismyndigheten

Jag vet var du bor – Personlig säkerhet för dig som har offentliga uppdrag

https://polisen.se/siteassets/dokument/forebygg_brott/jag_vet_var_du_bor_personlig_sakerhet.pdf

Säkerhetspolisen

Personlig säkerhet

<https://sakerhetspolisen.se/download/18.45d184aa1624da163ef271/1523021584029/personlig-sakerhet-upplaga2.pdf>